

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ “КЛЕТОЧНИ АДАПТАЦИИ” - СКРИПТА ОД ДОЦ. Д-Р
КАТЕРИНА КУБЕЛКА-САБИТ, ФАКУЛТЕТ ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ,
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ” –ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев” во Штип, како и Одлуката бр. 2002-225/22 од 262. редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки, одржана на 12.7.2021 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- **д-р Светлана Јовевска**, вонреден професор на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев” во Штип;
  - **д-р Андреј Петров**, вонреден професор на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев” во Штип
- за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис „Клеточни адаптации” од доц. д-р Катерина Кубелка-Сабит, наменет за студентите на прв циклус студии Општа медицина на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев” во Штип. По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Факултетот го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Скриптата „Клеточни адаптации” од доц. д-р Катерина Кубелка-Сабит е конципирана и пишувана според наставниот план и програма за предметот Патолошка анатомија 1. Скриптата е наменета за студентите на студиската програма Општа медицина, кои според програмата учат Патолошка анатомија 1 во петти семестар, со неделен фонд на часови 3+2+1. Ракописот кој им е доставен на рецензентите претставува дел од целокупниот материјал по предметот, кој ќе им овозможи на студентите да добијат сознанија за тој дел од предметната материја, што пак ќе овозможи реализација на барањата на предметната програма и ЕКТС системот.

Основна цел на скриптата е детално да се објаснат типовите клеточни адаптации, како и механизмите на заштита и обид за приспособување и преживување на клетките на човекот, кога се подложени на штетни влијанија. Овој воведен дел во патолошката анатомија претставува важна основа за разбирање на механизмите на адаптација и можните исходи од обидот на клетките да се адаптираат. Преку детално изучување на овие процеси, студентот понатаму многу појасно ќе ја разбере етиологијата и патогенезата на болестите, но и ја распознава морфологијата на промените на ткивата и органите. Содржината на скриптата е организирана според следниот редослед: прво се опишани типовите на клеточна повреда и смрт, а потоа детално се опишани механизмите на нивно настанување.

Податоци за обемот на ракописот: Скриптата е напишана на 31 страница и не содржи слики. Обемот на скриптата „Клеточни адаптации” од доц. д-р Катерина Кубелка-Сабит ги задоволува основните критериуми за објавување според бројот на часови за предметот и согласно со одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачка дејност на Универзитетот „Гоце Делчев” во Штип.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: Ракописот е резултат на пребарување на стручна литература од светски автори и се базира на најновите изданија на учебниците по Предметот патолошка анатомија за англиското говорно подрачје. Во ракописот поглавјето Клеточни адаптации е приспособено и напишано на македонски јазик, на начин лесно разбирлив за студентите, притоа следејќи ги најновите сознание за ова поглавје од патологијата.

Краток опис за содржината: Вовед во патологија; Преглед на клеточните одговори на стрес и штетни влијанија; Причини за клеточно оштетување; След на настани при клеточно оштетување и клеточна смрт; Клеточна смрт; Некроза; Апоптоза; Други патеки на смрт на клетките; Автофагија; Резиме; Механизми на клеточна повреда и смрт; Хипоксија и исхемија; Повреда исхемија – реперфузија; Оксидативен стрес; Создавање и отстранувањето на реактивните соединенија на кислородот; Повреда на клетки предизвикана од реактивни кислородни соединенија; Повреда на клетки предизвикана од токсини; Стрес на ендоплазматскиот ретикулум; Оштетување на ДНК; Воспаление; Заеднички настани при повреда на клетките од различни причини; Митохондријална дисфункција; Дефекти во пропустливоста на мембраната; Резиме.

ЗАКЛУЧОК

Ракописот за скрипта „Клеточни адаптации“ за студентите на Општа медицина од доц. д-р Катерина Кубелка-Сабит опфаќа дел од содржините според наставната програма. Со ова помагало студентите ќе можат полесно да го следат, разберат и со успех да го совладаат овој дел од материјата. Истата скрипта можат да ја користат и студентите од другите студиски програми на Факултетот за медицински науки.

Имајќи го предвид изложеното, како и основната намена на овој ракопис наменет за студентите на Општа медицина на Факултетот за медицински науки, на **Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип му препорачуваме ракописот под наслов „Клеточни адаптации“ - скрипта од доц. д-р Катерина Кубелка-Сабит да го прифати како скрипта за објавување.**

Рецензенти

Д-р Светлана Јовевска, вонреден професор, с.р.
Д-р Андреј Петров, вонреден професор, с.р.